

Prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun.Chișinău (jud. A. Danilov)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, A. Danilov, L. Popov)

DECIZIE

31 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători:

Tatiana Vieru
Nicolae Craiu
Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Balan Veniamin,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Natala Potapova
împotriva lui Balan Veniamin, intervenient accesoriu notarul public Zaporozjanu
Lidia privind încasarea sumei conform contractului de împrumut și a cheltuielilor de
judecată,
împotriva încheierii din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 01 decembrie 2014, Potapova Natalia s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Balan Veniamin, intervenient accesoriu notarul public Zaporozjanu Lidia, prin care a solicitat încasarea sumei conform contractului de împrumut și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, la data de 22 noiembrie 2012 reclamanta, în calitate de împrumutător și Balan Octavian, în calitate de împrumutat, au încheiat un contract de împrumut, având ca obiect transmiterea către ultimul a sumei de 7000 euro, pe un termen de doi ani, cu termen scadent la 22 noiembrie 2014.

Afirmă reclamanta că, la data de 31 mai 2014 Balan Octavian a decedat, iar moștenitori ai defunctului Balan Octavian sunt: Potapova Natalia, în baza testamentului nr. 224 din 11.01.2013, și Balan Veniamin - moștenitor de clasa I.

Relevă reclamanta că, până în prezent nu este stabilită cota-parte care i-ar reveni moștenitorului rezervatar Balan Veniamin și a cotei-părți din averea succesorală care i-ar reveni reclamantei Potapova Natalia. De asemenea, nu a fost evaluată averea succesorală a defunctului. Astfel, consideră reclamanta că, pârâtul este obligat pe cale judiciară la restituirea împrumutului.

Prin hotărârea din 21 decembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău s-a admis acțiunea înaintată de Potapova Natalia și s-a încasat de la Balan Veniamin în beneficiul Nataliei Potapova suma împrumutului de 7000 euro sau echivalentul acestei sume în valută națională la momentul executării hotărârii judecătorești, conform cotei-părți din averea succesorală revenită acestuia după decesul lui Balan

Octavian; s-au încasat de la Balan Veniamin în beneficiul Nataliei Potapova cheltuielile de judecată în sumă de 3918 lei.

Prin încheierea din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea apelantului Balan Veniamin privind scutirea de la plata taxei de stat, nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Balan Veniamin și s-a acordat termen de 7 zile din data recepționării încheierii pentru prezentarea dovezii achitării taxei de stat în mărime de 2938,50 lei.

La data de 30 martie 2017, Balan Veniamin a declarat recurs împotriva încheierii din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău solicitând repunerea recurentului în termenul de declarare a recursului, casarea încheierii contestate cu scutirea recurentului de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel.

În motivarea recursului s-a indicat că, instanța de apel la examinarea cererii de scutire de la plata taxei de stat la depunerea apelului nu a luat în considerare că suma impusă spre achitare este una excesivă în raport cu starea financiară a lui Balan Veniamin, deoarece este pensionar. Mai mult ca atât, starea sănătății este precară, fiind deseori la tratament, care, de asemenea impune cheltuieli suplimentare.

Consideră recurentul că, prin respingerea de către instanța de apel a cererii de scutire de la plata taxei de stat, i s-a lezat dreptul la un proces echitabil ori nu dispune de un remediu eficient în vederea apărării dreptului său, drept garantat de CtEDO din care rezultă că dreptul la tribunal este pus grav în discuție dacă taxa de stat este fixată într-un quantum excesiv, în deosebi atunci când cel care intenționează să exercite calea de atac este lipsit de resurse financiare. În consecință, opinează recurentul că, Curea Europeană a indicat că în toate cazurile de exercitare a recursului (apelului) fără plata taxei de stat, instanțele de judecată trebuie să examineze posibilitatea reducerii quantumului acesteia sau a scutirii recurentului (apelantului) care invocă situația grea financiară.

Susține recurentul că, examinarea chestiunii privind acceptarea apelului depus de Balan Veniamin împotriva hotărârii primei instanțe a avut loc cu încălcarea normei procesuale, or, judecătorul Aliona Danilov, participând ca membru al completului și semnând încheierea contestată, a examinat prezenta pricină în fond la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău. Astfel, în opinia recurentului magistrata urma să se abțină de la examinarea chestiunii privind acceptarea apelului depus de Balan Veniamin împotriva hotărârii primei instanțe, or, Balan Veniamin era în imposibilitatea, prin prisma prevederilor art. 50 alin. (1), d), e) Cod de procedură civilă, de a înainta cerere de recuzare, deoarece nu a cunoscut membrii completului de judecată care urmau să se pronunțe asupra apelului înaintat.

Cu referire la repunerea în termenul de declarare a recursului, recurentul a menționat că încheierea contestată a recepționat-o la 27 martie 2017, deoarece în perioada 20.03-2017 – 29.03.2017 s-a aflat la tratament, anexând în acest sens certificatul de concediu medical.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă (în vigoare la momentul declarării recursului), termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Curtea de Apel Chișinău a adoptat încheierea la data de 09 martie 2017, iar Balan Veniamin a declarat recurs la 30 martie 2017.

În conformitate cu art. 116 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

Materialele pricinii atestă că încheierea contestată a fost pronunțată în lipsa părților.

La caz, Colegiul reține argumentul recurentului precum că încheierea de a nu da curs a instanței de apel a recepționat-o la 27 martie 2017, însă a fost în imposibilitate de a o contesta în termenul stabilit de lege, deoarece în perioada 20.03.2017 – 29.03.2017 s-a aflat la tratament, drept dovadă anexând certificatul de concediu medical (f.d. 148).

Astfel, Colegiul consideră necesar de a repune pe Balan Veniamin în termenul de declarare a recursului.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Examinând temeiurile recursului, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Balan Veniamin întemeiat și pasibil de fi admis din următoarele motive.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

În conformitate cu art. 432 alin. (3) lit. a) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei.

În conformitate cu art. 49 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecătorul care a luat parte la judecarea pricinii în primă instanță nu mai poate participa la judecarea acesteia în instanță de apel, de recurs și nici la rejudecarea ei în primă instanță, după casare.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că aceste prevederi imperative ale normelor de drept procedural de către instanța de apel nu au fost respectate.

Din materialele pricinii rezultă că prin hotărârea din 21 decembrie 2016, Judecătoria Buiucani mun. Chișinău a admis acțiunea înaintată de Potapova Natalia și a încasat de la Balan Veniamin în beneficiul Nataliei Potapova suma împrumutului de 7000 euro sau echivalentul acestei sume în valută națională la momentul executării hotărârii judecătorești, conform cotei-părți din averea succesorală revenită acestuia după decesul lui Balan Octavian; a încasat de la Balan Veniamin în beneficiul Nataliei Potapova cheltuielile de judecată în sumă de 3918 lei.

Considerând ilegală hotărârea primei instanțe, Balan Veniamin, la 11 ianuarie 2017, a contestat-o cu apel.

Prin încheierea din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea apelantului Balan Veniamin privind scutirea de la plata taxei de stat, nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Balan Veniamin și s-a acordat termen de 7 zile din data recepționării încheierii pentru prezentarea dovezii achitării taxei de stat în mărime de 2938,50 lei.

Colegiul reține că din completul de judecată desemnat pentru examinarea apelului depus de Balan Veniamin împotriva hotărârii din 21 decembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău au făcut parte următorii magistrați: președintele completului – Ana Panov, judecători – Aliona Danilov, Liudmila Popova.

La caz, Colegiul constată că, judecătorul Aliona Danilov a participat atât la judecarea în fond a aceleiași pricini în prima instanță, cât și la examinarea chestiunii privind acceptarea apelului depus de Balan Veniamin împotriva hotărârii din 21 decembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău.

În această ordine de idei, Colegiul remarcă că, judecătorul Curții de Apel Chișinău – Aliona Danilov contrar prevederilor art. 49 alin. (1) Cod de procedură civilă a participat la examinarea pricinii în instanța de apel.

Or, norma legală citată supra instituie o prezumție absolută a lipsei de imparțialitate a judecătorului și declară ca fiind inadmisibilă participarea repetată a magistratului la examinarea aceleiași cauze în privința căreia și-a expus anterior opinia, materializată în actul de dispoziție adoptat.

În consecință, în baza dreptului oricărei persoane la un tribunal imparțial, recunoscut prin art. 6 din Convenție, statul are obligația pozitivă de a-și regla sistemul judiciar, astfel încât orice jurisdicție să aibă obligația de a-și verifica imparțialitatea, atât din oficiu cât și la cererea uneia dintre părți (*Remli c. Franța, hot. din 23 aprilie 1996*).

Astfel, în situația dată participanții la proces pot să se îndoiască, în mod legitim de neutralitatea magistratului, din cauza faptului că acesta a cunoscut anterior dosarul cu ocazia unui cumul de decizii, astfel că cumulul de decizii este interzis în raport cu imperativele unei proceduri imparțiale.

În speță litigiul este unic, dar desfășurat în cadrul mai multor proceduri, evident că există aparența unei prejudecăți a magistratului. Întrucât este evident că starea de fapt este unică celor două proceduri, urmează interdicția cumulului de decizii de unicacitatea litigiului dat fiind faptul că starea de fapt este identică pentru ambele cauze.

În consecință, situația reprezintă un cumul de decizii și trebuie evitată pentru a se putea garanta imparțialitatea instanței prin prisma art. 6 CEDO – dreptul la un proces echitabil.

Ca urmare, încheierea contestată urmează a fi casată cu remiterea cauzei la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, la faza primirii cererii de apel, deoarece corectarea erorii admise de către instanța de apel în condițiile procedurii prevăzute de către legislația procesuală este imposibilă.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele indicate *supra*, să verifice și alte circumstanțe ce prezintă importanță pentru soluționarea

corectă a litigiului, în raport cu normele de drept material care reglementează relațiile între părți, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Deci, cumulând în ansamblu circumstanțele expuse, Colegiul consideră recursul declarat de Balan Veniamin întemeiat și pasibil de a fi admis, cu casarea încheierii din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău și remiterii pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, la faza primirii cererii de apel depusă de Balan Veniamin împotriva hotărârii din 21 decembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Balan Veniamin.

Se casează încheierea din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Natala Potapova împotriva lui Balan Veniamin, intervenient accesoriu notarul public Zaporozjanu Lidia privind încasarea sumei conform contractului de împrumut și a cheltuielilor de judecată, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, la faza primirii cererii de apel.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători:

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală